

BİZE SORUYORLAR

Kur'an okumak veya ona dokunmak için abdestli olmak şart mıdır?

Kur'an-ı Kerim okumak, dinlemek veya ona dokunmak için abdest almak şart değildir! Abdestin tarif edildiği Mâide suresi 6. ayete ve "sahih" hadislerle göre abdest, Kur'an okumak veya ona dokunmak için değil; NAMAZ KILMAK İÇİN şarttır. Birçok fıkıh ve ilmihal kitabında yazan "Kur'an'a abdestsiz dokunulmaz" hükmü "zayıf" rivayetlere dayanmaktadır.¹ Böylesine önemli bir konuda zayıf hadislerle amel edilerek helal veya haram belirlenemez.

Kur'an okunacağı zaman ne yapılması gerektiği ile alakalı olarak Allah Teâlâ müstakil bir ayet indirmiş, şöyle buyurmuştur:

Kur'an okuyacağın zaman, kovulmuş/taşlanmış şeytandan Allah'a sığın. (Nahl 16/98)

Görüldüğü gibi Kur'an okunacağı zaman şeytandan Allah'a sığınmak haricinde herhangi bir emir bulunmamaktadır.

Kur'an'a abdestsiz olarak dokunulamayacağını ileri sürenler **Ona tertemiz olanlardan başkası dokun(a) maz.** (Vâkıa 56/79) ayetini delil getirir, tertemiz olanlar ifadesi ile de abdestli olanların kast edildiğini öne sürerler. Hâlbuki ayetin öncesi ve sonrası dikkatli bir şekilde okunduğunda orada Kur'an'a abdestsiz dokunulamayacağından değil, başka bir şeyden bahsedildiği görülmektedir. İlgili ayetler şöyledir:

Hayır! O yıldızların mevkilerine (bulundukları yere) yemin ederim ki -eğer bilseniz bu pek büyük bir yemindir- şüphesiz bu, korunmuş bir kitapta bulunan değerli bir

Kur'an'dır. Ona tertemiz olanlardan başkası dokun(a) maz. Âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir. (Vâkıa 56/75-80)

Bağlamıyla birlikte okunduğunda 79. ayette şu an elimizde bulunan mushaflardan değil; müfessirlerden Fahreddin er-Râzî'nin de isabetle belirttiği gibi² Levh-i Mahfûz'da kayıtlı bulunan ana metinden bahsedildiği anlaşılmaktadır. Aşağıdaki ayetler de bunu göstermektedir:

Doğrusu sana vahyedilen bu Kitap, Levh-i Mahfûz'da bulunan şanlı bir Kur'an'dır. (Burûc 85/21-22)

Ayetlerde aslı Levh-i Mahfûz'da olduğu belirtilen Kur'an'a sadece tertemiz olanların yani meleklerin³ dokunabileceği⁴ belirtilmiştir ki sahâbeden Abdullah İbn Abbâs, tâbîinden Said b. Cübeyr ve İkrime bu görüşte oldukları gibi⁵ İmam Mâturîdî de tefsirinde bu anlayışı tercih etmiştir.⁶ Zira ayette geçen **lâ yemessuhû** (لَا يَمَسُّهُ) ibaresi, "ona dokunmasın" anlamında bir nehiy yani yasaklama değil; **ona dokunamaz** anlamında nefiy yani olumsuzluk bildiren bir ifadedir.

Ayrıca Arap dili kurallarına göre eğer ifade nehiy cümlesi olsaydı i'râb, elimizdeki mushaflarda olduğu şekliyle **lâ yemessuhû** değil de "lâ yemseshu" (لَا يَمَسُّهُ) veya "lâ yemessehû" (لَا يَمَسُّهُ) şeklinde olurdu.

Görüldüğü gibi ayetlerden gelenekte yaygın olarak söylenegeldiği gibi Kur'an'a abdestsiz dokunulmaz hükmünü çıkarmak Arap dili kuralları açısından da mümkün değildir.

Meseleye rivayetler açısından bakıldığında da durum aslında bundan farklı değildir. Mesela Abdullah İbn Abbâs'tan gelen rivâyete göre, bir defasında Resûlullâh tuvalet ihtiyacını giderip gelmiş, tam kendisi için hazırlanan yemeğe oturacakken oradakiler: "Abdest almak için sana su getirelim mi Ya Resûlallâh?" demişler,

bunun üzerine O şöyle buyurmuştur:

*"(Hayır!) Bana sadece namaza kalktığım zaman abdest almam emredildi!"*⁷

Nebimiz, "Bana sadece namaza kalktığım zaman abdest almam emredildi" sözüyle: **Müminler! Namaza kalktığınız zaman yüzlerinizi ve dirseklerinize kadar ellerinizi yıkayın. Başınızı mesh edin, ayaklarınızı da topuklarınıza kadar...** (Mâide 5/6) âyet-i kerimesine işaret etmiş ve namaza kalkmanın dışında hiçbir iş için abdest almakla emrolunmadığını ifade buyurmuştur. Eğer Kur'an'a dokunmak için de abdest alınması şart olsaydı O: "Bana sadece namaza kalkacağım ve Kur'an'a dokunacağım/ okuyacağım zaman abdest almam emredildi" derdi.⁸

Kur'an niçin Arapça olarak inmiştir? Bu, onun evrensel olmasına engel değil midir?

İnsanlara ulaştırılması amacıyla Melek Cebrail vasıtasıyla Kur'an'ın indirildiği ilk muhatap Muhammed Mustafa sallallâhu aleyhi ve sellem kendisi ve vahyin ilk muhatapları Arap olduğu için Kur'an da Arapça olarak indirilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

Biz, her elçiyi kendi toplumunun dili ile gönderdik ki onlara açık açık anlatsın... (İbrâhîm 14/4)

Vahyin ilk muhatabı olan Araplara Arapça olarak hitap edilmesinden daha tabii bir şey beklenemez. Fakat bu, Kur'an'ın evrensel olma özelliğine engel teşkil etmez. Kaldı ki Kur'an'ın birçok ayetinde herkes için geçerli olacak "Ey insanlar!" ve "Ey iman edenler!" çağrısı yapılmakla birlikte hiçbir ayette "Ey Araplar!" çağrısı yoktur.

Ayrıca aşağıdaki ayetler Nebimizin tüm insanlara elçi olarak gönderildiğini, dolayısıyla onun mesajının da evrensel olduğunu gayet açık bir şekilde göstermektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

(Ey Resûlüm!) Biz seni bütün insanlara müjde verici ve uyarıcı olarak gönderdik. Fakat insanların çoğu bunu bilmiyorlar. (Sebe 34/28)

De ki: "Ey insanlar! Ben Allah'ın size, hepinize gönderdiği elçiyim. Göklerin ve yerin hâkimiyeti onun elindedir.

Ondan başka ilah yoktur..." (A'râf 7/158)

Bu Kur'an bana vahyedildi ki sizi ve ulaştığı herkesi onunla uyarayım. (En'âm 6/19)

Bütün âlemi uyarmak üzere kuluna Furkân'ı indiren (Allah) ne yücedir! (Furkân 25/1-2)

Notlar

- 1 Kur'an'a abdestsiz dokunulamayacağına dair delil olarak ileri sürülen hadislerin sahih olup olmadıkları konusunda geniş bilgi için lütfen bkz: Mustafa Hocaoglu, "Hayızlı-Cünüp Kimseler Ve Kur'an Tilaveti", **Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 28, Yıl: 2008, s: 11-30. Erişim: http://isamveri.org/pdfdrg/DO0036/2008_28/2008_28_HOCAOGLUM.pdf
- 2 Fahraddin er-Râzi, **et-Tefsiru'l-Kebir**, Dâru İhyâit-Turâsî'l-Arabî, 3. Bs., Beyrut, 1999, c: 10, s: 430-431.
- 3 Ayette geçen **mutahharûn**, Arapça ism-i me'ul kalıbında bir kelime olup "temizlenmiş, temiz tutulmuş" manasına gelmektedir. O ayetlerde "melekler" lafzı açık bir şekilde zikredilmemekte; fakat ayetin öncesi ve sonrasına bakıldığında **mutahhar** kelimesi ile meleklerin kastedildiği anlaşılmaktadır.
- 4 Meleklerin Levh-i Mahfûz'a "dokunabilmeleri" o kaynakla irtibat kurmaları ve bu hususta kendilerine verilmiş görevler bulunduğu anlamındadır. Yani Kur'an'ın Hz. Peygamber'e iletilmesinde meleklerden başkasının rolü yoktur ve müşriklerin iddia ettikleri gibi Kur'an şair veya kahin sözü değildir. Bu açıklama için bkz: Komisyon, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2008, c: 5, s: 229
- 5 Önde gelen erken dönem müfessirlerinden Taberî (ö: 310 h.)'nin, bu ayetle ilgili birkaç farklı görüşe yer vermesine rağmen Kur'an'a ancak abdestlilerin dokunabileceğini söyleyen hiçbir kimseden bahsetmemiş olması oldukça dikkat çekicidir. Bkz: İbn Cerir et-Taberî, **Câmiu'l-Beyân fi Te'vili'l-Kur'an**, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, c: 11, s: 659-661.
- 6 Ebû Mansûr el-Mâturîdî, **Te'vilâtü'l-Kur'an**, Tahkik, Muhammed Masum Vanlioğlu, Dâru'l-Mizân, İstanbul, 2009, c: 14, s: 321-322.
- 7 Tirmizî, Et'ime, 40; Ebû Dâvûd, Et'ime, 11. Hadisin **Sahih-i Müslim**'de geçen şekli şöyledir: Resûlullâh tuvalete gitmişti. Döndüğünde de ona yemek hazırlanmıştı. Kendisine "Abdest almayacak mısın Ya Resûlallâh?" denilince şöyle cevap verdi: *"Niçin? Namaz mı kılacağım ki abdest alayım!"* (Müslim, Hayız, 120)
- 8 Bu konuda lehte vealeyhte ileri sürülen tüm görüşler ve konuyla ilgili geniş bilgi için lütfen bkz: Hidayet Aydar, "Kur'an'a Dokunmak ve Abdest Meselesi", **Kur'an Mesajı: İlimi Araştırmalar Dergisi**, 1998, cilt: 1, sayı: 4, s. 55-75. Erişim: http://isamveri.org/pdfdrg/DO1929/1998_4/1998_4_AYDARH.pdf